

**A Magyar Könyvtár
AMATEUR KIADÁSA**

64 elbeszélés. **10** kötetben.

Ambrus Heltai Kaffka Kóbor Krúdy Lakatos Molnár Sebők Szini Szöllösi

Minden füzet külön kötésben, aranyozott színes címlappal van ellátva. A tíz kötet egy tokban van.

Tíz magyar író és elbeszélő munkáját tartalmazza, igen izlőletes kiállításban. Ajándékozásra nagyon alkalmas.

ÁRA 6 KOR.

Megrendelhető:
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDESE
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM
és minden könyvkereskedésben.

SPORT SZÁNKÓR

TÉLI-SPORT

A hírneves «Rohonczy» «Columbus» korcsolyák és «Achilles» bokavédők főraktára. Nagy raktár kormányozható sportzánkókból. Kötött meleg sportkecnyük, mellények, sapkák, sweateerek, lábmelegítők stb. nagy választékban.

Svéd szánkó gyermekeknek K 5-70 felnőtteknek K 8-20
Hallvölgyi szánkó gyermekeknek K 7-50 felnőtteknek K 12-20 két személynek K 15-50
Dávosi rödlí em 80 100 115 Hóiföld 210 200 185 K 20 28 35 Sk! kötéssel 32 30 29

Jég hockey botok K 3- és felfebb
Rohonczy «Columbus» korcsolya párja K 20-
Rohonczy «Achilles» bokaszij párja K 3-4
Les Alexander versenycorcsolya K 25-
Herkules korcsolya K 14-
«Krisztina» gyorsfutó korcsolya párja K 30-
Amerikai sár- és hócipők.
Gummi csizma. — Halina csizma.

Arjegyzéket bérmentve küld: **WESZELY ISTVÁN** Budapest, IV. ker., Váci-utca 9. sz.

Háziasszonyok figyelmebe!

Háziszappan olcsón kapható.
Budapest, IX., Üllői-ut 11. földsz. 4. sz.

A SZÍV

a címre
AAGE MADELÜNG
egyik legszöbb elbeszélésének. Megjelent a Magyar Könyvtárban.
Ára 60 fillér.
Mindenütt kapható!

Graf Esterházy Terencez
madalmi pezsgőgyára
Tata

LAJODALMAS. Demi sec.	ALDOMÁS. Sec.	BILLIKOM. Extra dry.	VIN NATURE. Brut.
VEZÉR- KÉPVISELET ÉS RAKTÁR	GROSZ BERNÁT BUDAPEST		V. RUDOLF- RAKPART 8. Telefon: 44-38.

Németország havonként több mint egy millió könyvet küld katonáinak a frontra; ez a német erő és energia magyarázata. Kövessük a németek példáját!

Magyar Könyvtárt Küldjünk a frontra!

A legnépszerűbb magyar irodalmi vállalatból, a Magyar Könyvtár-ból kiadóczég hétféle sorozatot állított össze, melyek mindegyike más-más hangu és irányu elbeszélő munkákat tartalmaz.

10 füzet tábori csomagolásban 3 korona.

1. sorozat szerzői: Ambrus, Biró, Bródy, Lakatos, France, Heltai, Maupassant, Prévost, Provins, Salten.
2. sorozat szerzői: Bárony, Berczik, Hegedüs, Jókai, Lőrinczy, Mikszáth, Móricz, Szikra, Sas, Sebők.
3. sorozat szerzői: Bourget, Csehov, Daudet, Dickens, Flaubert, Gorkij, Ignotus, Kabos, Kóbor, Révész.
4. sorozat szerzői: Barnum, *Futrelle, *Doyle, *Poe, Renard, Wells, Doyle.
5. sorozat szerzői: Benedek, Flaubert, Herczeg, Kaffka, Lagerlöf, Lux, Musset, Ouida, Rezek, Tóth.
6. sorozat szerzői: *Godfrey Hall, *Sipulusz, *Molnár, *Provins, *Habberton.
7. sorozat tartalma: *Zeppelin, *Hindenburg, *A Hadiflottáról, *Ausztria-Magyarország hadserege, *Hadseregünk megalakulása és bölcsőköre.

*al jelzettek kettős füzetek.

Minden sorozat 10 füzetet tartalmaz. Bármelyik sorozat ára tábori csomagolással együtt 3 korona.

Megrendelésnél elég a sorozat számát jelezni. Vidéki megrendelőknél e'ég, ha a címzendő pontos tábori címét közlik, és 3 koronán kívül 20 fillért postaköltségre küldenek. E sorozatok bármelyiké megrendelhető:

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) részv.-társ. könyvkereskedésében
Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedőnél.

Az első sorozat egyedül **62** elbeszélést **3** K-ba tartalmaz **3** K-ért és

2. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)
Szerkesztő: **HOITSY PÁL.**
BUDAPEST, JANUÁR 9.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek:
Egészve — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val egyedévelként 1 koronával több.

Külföldi előfizetésekre a postálalag meghatározott viteldij is esatolandó.

MUNICIÓ SZÁLLÍTÁS A DÉLI HARCSTÉREN. — Balogh Rudolf, harostérre kiküldött munkatársnak felvétele.

RUTH KÖNYVE.

REGÉNY. — IRTA LAKATOS LÁSZLÓ.

Es most rám nézett és nekem merete mondani. — Itt marad a szép kisasszony nálunk, igazán? Megmosdatja Annácskát és én is úgy fogok bánni vele, mint a szegény meghóttal. Még üres szegény feleségem nyoszolyája. Munkás ember vagyok és a keresemnyem egy nap tíz forintnál is több. Ha jó lesz hozzám a kisasszony, akkor jó dolga lesz itt és (itt a lábamra nézett) veszek én is finom fehér cipőcskét, bárony papusot a kisasszonynak, mint eddig az úrúak...

Szeme lángolt, mint egy tüzes poroly, felém jött, koromtól ragadós kezét kitérte...

Nagyt sívítottam és lépesökön, sikátorokon át ész nélkül futottam haza. Ma úgy tűnik, mintha egy perczig tartott volna futásom, akkor száz esztendő is megszennvedtem.

Egész éjszaka jéggel borogattak otthon és nem engedtem, hogy testemhez más nyuljon, mint anyám.

Am reggelre hirtelen meggyógyultam és úgy éreztem, hogy mindent elfelejttem.

Es mire nyolcz óra lett, tisztára kiöltözve megjelent nálunk a kovács. Szeme az italtól (vagy talán a könyvtől is?) duzzadt volt és vere.

Megállt előttem, végtelen tisztességtudóan és én mégis reszkettem.

— A kis Annácska ma reggelre meghalt. Azt mondta, hogy nem tud anya nélkül élni. Nem is láttam azóta.

Ennyit jelentett a kovács, azután eltűnt. Nem is láttam azóta.

So' sem akarom megtudni, hogy ő reggelre hogyan talált a házunkhoz.

Féltem elmeni a kis Annácska temetésére, de Antal bácsi gyakran visz virágot a sírra, melyre talán úgy kellene gondolnom, mintha gyermekem pihenne ott.

Es ezután volt, hogy Aucassin úr beteget jelentett és anya szavai is elkerültek engem. De Papp tisztelendő úr nagyon megvizsgált akkor, sokat és szépet beszélt hozzám.

Antal bácsi pedig egy egész délutánra elmaradt hazulról és a mikor este hazatért, megnyugodott arccal mondta:

— A kovács csakugyan él. Megkerestem a műhelyét. Ő volt az. A szomszédok mondták, hogy a mult napokban temette el árva kis lányát... A kovács csakugyan a világon van. Addig úgy látszik nem hitték el.

Es ez először volt, hogy nem hitték valamit nekem.

Tulajdonképen meg kellett volna köszönnöm Antal bácsinak, hogy anyám előtt is visszaadta szavam becsületét. Am haragudtam rá azért, hogy a hátam mögött leskelődött és nem az arezomba mondta, hogy nem hisz nekem.

VII.

Április 26.

Kertünkben ma megmutathattam Clarissenak a peóniákat, a melyek selymes arca olyan illatos, mint az édes fűszerek. Vendégemmel alkony felé jártam be a nyugtalan virágágyakat. Vasárnapi népek tavaszi zsi bongása, mint egy eltévesztett muzsika érkezett a kőkerítésen hozzánk. Olyan szép volt nálunk minden, mintha én lettem volna valahol vendégségben.

Clarisse huszonkét éves és a haja ezüstfehér. Ilyen volt már tizenhat éves korában. Mihályffy Clarisse azok közé a bevesek közé tartozik, a kikkel szabad volt barátkoznom.

Nagyon szeretem a fehérhajú Clarisset. Míg leány volt, gyakran Tric-Trac kisasszonynak hívtam. Szerettem elgondolni, hogy ő tulajdonképen egy elvarázsolt régi hercegnő.

— Clarisse — mondtam neki egy izben úgy kellene lenni, hogy maga egy régi kastely parkjában ül, a szépen nyírt fák olyan haloványak az esti holdfényben, mint a kispapok. A hold színe a maga hajáé, a maga szép fiatal ezüst hajáé és maga egy ezukor doboz formájú filagóriában ül és tric-tracot játszik egy fiatal

tábornokkal, a kinek fehértoallas, háromszögletű kalapja van. Czukros süteményekbe játszanak és mindig maga nyer, Tric-Trac kisasszony.

Azt hiszem, jobban szerettem Clarisset, mint barátját egyáltalán szeretni lehet. Valósággal imádságos érzéssel voltam iránta, mint egy gyönyörű kép iránt, a mely sosem kesszül el és mégis halhatatlan. Nagyon közel volt lelkemhez és mégis tisztelből magáztam. Éreztem, hogy nagyon fölöttem van.

A tric-trac neve egy kártyajátéknak, a melyet a szép emberek a régi időkben ösmertek és gyakoroltak. Nem ösmerem a tric-tracot, de azt hiszem, hogy a lapjaira szép királynék és sok tornyú városok voltak rajzolva, a melyek körül pisztráng színű, ezüstös víz folyik. Egy szelid vár... De nagyon szerettem ezt a szót: tric-trac. Úgy éreztem, hogy illik Clarissehoz és neki ajándékoztam, szeretetemben az ő szép és nemes személyéhez fűztem ezt a szót.

Tric-Trac kisasszony sokat tanult. Ezért nem láthattam éveig. Sokáig Svájcban élt, nagy nevelőintézetekben. A mikor megérkezett, sokan megkérdezték tőle, hogy miért nem ment férjhez, de én csak azt éreztem, hogy Tric-Trac édesebb, mint volt áltt.

A kertben jártunk ma este és én szerettem volna őt megkérni, hogy aludjék nálunk. Sose menjen el tőlünk Tric-Trac. Mindannyian nagyon szeretjük őt. Anya nyájasabb hozzá, mint bárkihez és Aucassin úr mindig így nyilatkozik róla:

— Fiatal ósanyáim parfümjét érzem, ha Clarisse kisasszonyt látom. Azt hiszem, hogy a régi Rambouilletban vagyok, ha vele beszélek. A régi Rambouillet — ez Aucassin úr számára a legtöbb.

A mikor ma este a kertben sétáltunk és Tric-Trac olyan kedves volt, hogy többször meg-simogatta arczomat, én is szerettem volna valami szépet mondani neki, olyant, mint a milyeneket neveltem tud.

Am nem sikerült. Azt hiszem, nagyon együgyű voltam, a mikor megálltam szép, nagy bodza-fánk előtt és ezt mondtam neki:

— Május lesz nemsokára, a Mária-hónapja Tric-Trac. Bodza-fánk illatba borul és fehér virágai olyanok lesznek, mint a Maga szép kis tenyere.

Édes barátnóm megfogta kezemet.

— Akar egy szép mesét hallani, a mely egy nagy fáról szól?

— Kérem, hogy mondja el. — Békés népek laktak a kék folyó partján és a zöld erdő végén egy sárga kastély állt. A sárga kastély urának fia, az ifjú gróf szerette Máriát. Mária apja postamester volt a fehér faluban. A kék folyó, a zöld erdő, a sárga kastély, a fehér falu, az mind egymás mellett volt és a fiatalok esténként a zöld erdőben találkoztak egy szakállas jávorfa alatt. Nagyon szerették egymást és a nevüket a fa kérgébe vágták. Ez nagyon szép volt, de ez lett áruójuk is. Az erdőkerülő földfedezte a nagy fa kérgén a két nevet és megjelentette az öreg grófnak, hogy a vén fán két fiatal név fehérlik egymáshoz olyan közel, mint az ember egyik szeme a másikhoz. És az öreg gróf megparancsolta fiának, hogy tüstént búcsúzzék el a postamester lányától és vegye feleségül a szomszéd grófnét, a ki viszont a veres kastélyban lakott. És az utolsó estén, a mikor a fiatalok a nagy fa alatt találkoztak, Mária megkérte szerelmesét. Elgörd meg kérlek... Igen, azt hiszem tegezte szolták egymáshoz. Tehát Mária így kérte a fiatal grótot. Elgörd meg édesem, hogyha házasságodban kis gyermeked lesz, annak bölcséjét ebből a fából vágod, ebből a fából faragod ebből a fából, mely alatt annyiszor voltunk holdfényben boldogok. A fiatal gróf hittet megígérte ezt és esztendő mulva egy kis fiú mosolygott a bölcsőben, mely a szerelmesek fájából való volt. Azután még sok esz-

tendő elmult és a kis fiúból, a kinek bölcsője a szomorú szerelem fája volt, hazájának legnagyobb költője lett.

Tric-Trac most behúnya szemét és én éreztem, hogy a mesének vége.

— Köszönöm — mondtam — a költők mind szép emberek és tisztelnünk kell a költőket.

— A költőket és azokat az embereket is, a kik fiatalon halnak meg. Ők azt hiszem, mind rokonai egymásnak...

Es később minden ok nélkül megkérdeztem Clarisset:

— Tric-Trac nem haragszik azért, hogy én így neveztem el Magát... Így, Tric-Tracnak.

Elmosolyodott szelíden, mint azok szoktak, a kik mindig megbocsájtanak, még akkor is, ha nem vétettünk ellenük. Ezek a legjobb emberek, mert így magáért a megbocsájtásért szeretnek megbocsájtani és nem, mint mi, a bűnökért.

Hogyan haragudnék... Tric-Trac, ez inkább nagyon szép. Szép és hasznos. Tudja Kriszti, hogy az öreg asszonyoknak és az öreg kisasszonyoknak is nincs nevük. Grózi, tanti, így hívják őket csak. A nők elveszítik keresztnevüket akkor, a mikor öregségükre feketébe öltöznek. Ez ötven év körül szokott bekövetkezni és akkor minden nőnek meghal valakije, a kit örökre akar gyászolni... Az idősebb hölgyek csak a sírkészítőkön kapják vissza a nevüket. De az ilyen név, mint Tric-Trac, ez megmarad. Mulattatja az embereket, most az öregeket mulattatja, egykor a fiatalokat fogja mulattatni. Tric-Trac kisasszony... később Tric-Trac néni... de Tric-Trac az megmarad, nekem mindig lesz nevem.

Fiatal, fehér barátnóm most olyan szép volt, hogy kezet csókoltam neki.

Es később megállított a kert kis Buddha-szobra előtt.

— Látja kicsiny Kriszti, Buddha az ázsiai népeknek a legfőbb jószágot jelenti. Nézze meg ezt a jó bálványt. Az álla, az ajka olyan mint egy nőé. Pedig Buddha férfi volt.

Figyelmesen megtekintettem a szürke kőbe vágott ázsiai istent. Csakugyan e jó férfi álla és ajka egy nőé volt. Már épen helyeselné akartam Tric-Tracnak, a mikor ő megszólalt (és míg beszélt most távolbanzó volt a szeme, hangja, mint egy tóba súlyedt csengőé.)

— Ezt nem magantól tudom. Ezt egy francia író megfigyelte és meg is írta egy szép könyvben. Zápolya úr olvasta a könyvet és ő nekem adta ezt a mondást. Ugyanakkor még valamit kaptam Zápolya úrtól. «Tric-Trac — mondta — vette észre, hogy a hold mindig a templomok keresztjére könyököl... Sok tizezer templom sok tizezer keresztjére ugyazerre... Ez csodálatos. Azon az estén ugyanis hold volt, szép növekvő hold, halovány arany félgömb, a fénye, mint a fátvolozott boldogságé. Ezt is tőle kaptam.

Es én nem merem jó barátnómet megkérdezni, hogy ki Zápolya úr, a kirtől sosem szólt azelőtt és nagyon szerettem volna tudni, miért hívja őt Zápolya úr azon a néven, a mely tőlem való, Tric-Trac.

Barátnóm most arcczal a külső hegyek felé fordult. Gyönyörű rózsaszínű fiatal porcellán az arca, szeme kék, mint a folyó víz, a mely önmagába néz, drága ezüst korona a fején.

Azután elment.

Anya nem értette, hogy a vacsoránál miért mondom:

— Ugy-e Tric-Trac nem szerencsétlen? A ki olyan szép, mint ő, az nem lehet szerencsétlen. Sosem szabad szerencsétlenné lennie.

Es ugy-e Tric-Trac nem szerencsétlen?

VIII.

Május 8.

Pesten jártunk ma, a nagy folyón túl és a nagy házak közt az alkony téglaveres volt.

Minden téglaveres volt, a házak, az utcza, a levegő, az ég. Egyszínű volt a világ Pesten és azt mondják, hogy a haldoklók is mindent egyszínűnek látnak. Oh, a mikor az ember már nem tudja különböztetni a színeket...

A nagy városnak nincs esteje. A holdat eltakarják a kémények és a csillagokat nem látják meg az emberek, mert mindig lehajtott fővel járnak.

Anya kijelentette, hogy nyárára elutazunk. Liptóme gyébe megyünk egy kicsiny kárpáti fűrdőhelyre, a hol egy meleg zöld forrás jó lesz anya sajjó lábának. Örülök a nagy hegyeknek. Aucassin úr is velünk jó. A derék svájci meghatottságában minden pénzt málhákra, utitakarókra és fűrdő ruhákra költi.

— Úgy akarok odaérkezni, mint egy Ligne herceg. Öseimhez méltón — mondta ma és noha egészen komolyan gondolta ezt, én még sem tudtam nevetni.

Azután megkérdezte, hogy vannak-e a tótok között nemes emberek. Nagyon megnyugodott, a mikor azt hallotta, hogy nincsenek. Így ő még több lesz magának odafent.

A nagy város sunya volt este és a téglaveres utcák szaga, mint a kikötő munkásoké. Csúf nagy tereken kofák drótra kötött sárga rózsákat árultak, szép császár színű rózsákat. Úgy fájt ez is.

Sok színes selymet vásároltunk. Nyaralóban szép himzösen fogok dolgozni. Tric-Tracnak készítek egy sárga selyem párnát és behimezem a szép szavakat, a melyeket tőle kaptam.

Aucassin úr szinte erőszakosan ajánlotta, hogy segít himezni. Ő ehhez ért. A régi világban a kézimunkát eszbe munkáknak hívták. Tizenkét éves koromban felkülték Pestre, hogy megtanuljam a sebb munkákat — lehet olvasni a régi nők memoárjaiban.

Szép kis tászkát is akarok himezni Tric-Tracnak. Az az érzésem, hogy ő egykor sokat fog utazni és szeretném, ha akkora valami néha rám emlékeztetné. Némely szép és szomorú hölgyek mindig utaznak és látom, hogy Tric-Trac is valamikor sokat fog utazni. De Tric-Trac sose legyen szomorú, én édes jó Madonnám, Loretoi Sziú Máriám. Nagyon szerettem őt elkisérni akkor. Vasuton vigyáznék rá és ha városokba érkeznek, én öltöztetném, szép kezét jó vizekben megfürdéném és a szolgálatjára lennék nagyon.

IX.

Május 20.

Lábatlan koldus jelenik meg házunk előtt minden kedden és pénteken. Isten valódi szegényének hittem mindig a kolduló embert, a ki kis kocsiában érkezik hozzánk, félnapot tölt kapunk előtt és olyan nyugalommal tartja ölében kalapját, (kalapját, melybe sok ember ad a pénzéből), mintha az az öröksége volna.

Széles arca, nagy négyszögletű feje van szegényünknek, sosem panaszkodik és míg alalmazsát megfürdéném és a szolgálatjára lennék nagyon.

JEREMIÁD.

Nézem, nézem, méla kedvvel:
Mennyi sánta, béna ember!
Akármerre járok-kelek:
Teli van az utcza velek!

Tört alakok, fakó arczok,
Csak úgy lóg a ruha rajtok,
Rongyaikra rá van kenve
Véres csaták minden szennye.

Révedező gonddal, félve
Húzódnak az útból félre,
Nehogy, a mint durván törtet,
Fellökje a tömeg őket.

Elhinni is alig lehet:
Mik voltak még nem rég ezek,
Mikor, kedvök ha úgy hozta,
Senki sem állt ám útjukba!

A legtöbbet kenyerével
Szabad mező nevelé fel,
Ott edződtek nehéz munkán,
Ki a hegyen, ki a pusztán.

De a szörnyű vihar szele
Most mind ide sepepte be,
Mint megannyi földre omlott,
Haszontalan, semmi roncsot.

S kaptak is itt, a mi kellett:
Gyógyító irt, segedelmet,
Es mankót, a láb helyébe,
Hanem aztán azzal — végo!

Körültöttük vígan járák,
A bolondját urak, dákák,
S míg mellettök elfeszítnek:
Nincs számukra egy tekintet!

Pedig, pedig, hogy ez így foly,
Istenemre, sehogy sincs jól!
Nem tudom én nézni ezt, nem,
Lángot vet a harag bennem!

Megálljatok, ti elfajzott,
Ti közémbős, ezira majmok,
Ti sok henye, ti sok boldog,
Hadd beszéljük meg a dolgot!

Tudjátok meg valahára,
Hogy sok itt az özvegy, árva,
A kik azért lettek azok,
Hogy ti békán sétáljatok.

Tudjátok meg, büszke népek,
Hogy ez a föld nem tiétek,
Ki nektek a szállást adja,
Más valaki itt a gazda.

Az a gazda, a ki őszszel
Künn fekete ugart tördel,
Es a föld ha meg van szántva:
Áldást vet a barázdákba.

Az a gazda, a ki nyáron
Ott künn ég a forráságon,
S míg ti hűsölve pihentek,
Arat, takar, csépel nektek.

Az a gazda, az az úr itt,
A szállókben a ki bújt, nyit,
S hogy legyen a pincéznk teli:
Az új bort beszűreteli.

Nem ti vagytok, az a gazda,
Ki dalolva ment a hadba,
Hazát védni, ellent győzni,
Érettetek így letörni!

Le hát, urak, a főveggel!
Itt alázat, tisztelet kell,
Mintha minden hős mankója
Egy-egy szent feszület volna!

Mert szép e szép világ nektek:
Palotákban örvendeztek,
Ott pompázik kedvetekre,
Mít művészetek csak teremté.

De azt a sok szépet, drágát,
Fénynek, kincsek sokaságát
E nyomorék, bús legények,
Ők mentették meg, szegények!

AZ ÉSZAKI HARCZTÉRRŐL. — ELŐNYOMULÁS A RAJVNALON KIVÜL.

SÁTORTÁBOR.

A GALLIPOLI HARCZOKBÓL. — A harcsterre kiküldött tudósítónk felvételei.

LIMAN VON SANDERS PASA ÉS KISÉRETE.

ÉPÜLŐ FEDEZÉKEK.

A GALLIPOLI HARCZOKBÓL. — A harcsterre kiküldött tudósítónk felvételei.

A HADVEZÉR.

A hadvezér hivatásával mindnyájan tisztában vagyunk. Meg kell vernie az ellenséget. Képességeinek az eredménye azonban nem adja a kulcsát se a mestersége természetének, se eszközeinek. A győzelem megigazolja a hadvezér, de meg nem magyarázza. Sőt egészen általános tájékoztatással se szolgál abban az irányban: mely tulajdonságok azok, amelyek a hadvezéri tehetség szintézisének legalább a döntő elemeit teszik. A leghasználatosabb kép az, a mely a sakkozó mesterséggel akarja megvilágítani a hadvezérség lényegét. De ismerjük-e a sakkművészet lényegének teljesen szabatos meghatározását? Kodifikálva vannak-e azok a tételek, a melyek a sakkművészet hiteles egységét adják? Ugyanazokat a vonásokat mutatja-e a játék minden mesterének művészetét? Tudjuk, hogy nem. Bizonyos törvényekhez mindenestül valamennyinek ragaszkodnia kell és bizonyos egynemű kiválóságok nélkül egyik se szűkölködhetik: de azért abban, a mit produkálnak, az individuális tulajdonságoknak igen nagy bősége érvényesül és nemcsak eljárási, hanem eredménybeli különbségeket is termel. Az egyik az óvatosságával győz, a másik a kombinációja vakmerőségével. Az egyiket rideg józansága teszi leverhetetlenné, a másikat számításának nagyszerű lendülete ellenállhatatlanná.

A sakkozó művészet e mellett még határtul természetű. Megszabott területen, megszabott mennyiségekkel, megszabott mozgási lehetőségekkel operál. A számon tartandó események mennyisége mindenesetre így is óriási. De a hadvezér operáló területe nem egy-egy hatvannégy koczkája és kilenczféle mozdulat megállapított értékű tényezővel. A küzdelem mozgósított anyagi energiája a sakkjátékban mind a két félen ugyanaz. Paraszt parasztot ér, bástya bástyát. Ilyen, szakasztott equivalentis erők még soha, a mióta világ a világ, a harcmezőkön nem találkoztak. A divatos képből hasonlatjelző értékek többet aligha fogadhatunk el annál, hogy a kombináló képesség egyaránt szükséges és becses erénye úgy a sakkjátékosnak, mint a hadvezérnek. De maga a kombináló-képesség kiváló fejlettsége még a sakkművész teljes egységét se adja. Annál kevésbé a hadvezérét.

De keresvén az igaz utat, bőségesen van még más is olyan, a melyen — eltévedhetünk. Az örökkévalóságnál semmi se produkálja gazdagabban a mulandóság változatait. Mióta él ember ezen a földön, már alaposan elfelejtettük. Bizonyos azonban, hogy az ember legöregebb testvéröccse: a háború. Csak kettőnek kellett lenni hozzá, hogy elkezdjék és a míg kettő marad, sajnos, még mindig túlságosan sokan lesznek ahhoz, hogy végképpen abbahagyják. És a hogyan változtak a békés élet formái, úgy váltzott a háború is — nem céljában és természetében — de föltételében, eszközében és méreteiben. A hadvezér valamikor nyilván a legbátrabb vagy a legerősebb harcos volt és bizonyos más tulajdonságok érvényesülése a háborúban épp oly elképzelhetetlen, mint az, hogy olyan anyagból csináljanak esőnakat, a mely a vízben alámerül. A tutaj és a páncélos hajó alkotó elemeinek a különbsége adja meg a régi és a modern hadvezetés különbségét a mesterség méretében, anyagában és komplikáltságában. Egykori alkotó elemei megcselvényedtek, eljelentéktelenedtek, lefokozódtak, sőt egyáltalában ki is szorultak, hogy száz más tulajdonság lépjen helyükbe, a rangsorban a századik is fontosabb, mint az, a melyik valamikor a döntő volt.

Már most, hogy ez új alkotó-elemek között melyik az, a melyik a speciális képesség gyökere, mint az epikusban a fantázia, a lírikusban az érzés beszédessége, a festőben a színlátás gazdagsága, a hadvezér művészetében igen nehezen kikutatható. Már ebből is bizonyos, hogy ez a képesség rendkívül összetett természetű. A speciális tehetség legnagyobb mértéke se óv meg az egyoldalúságtól, sőt nem ritka jelenség az se, hogy a talentum egészen rejtelmes értelmi elszigeteltségben jelentkezik. És itt nemcsak olyan tehetségekről szólunk, a melyeknek valamely fizikumbeli rendkívüliség, például a tudó és a hangszárlak ritka fejlettsége a döntő értéke. A hadvezéri talentum semmiképpen nem jelent-

kezhetik ilyen izoláltságban. A költő, a művész, sőt a tudós is lehet naiv, vagyis az értelmi funkcióknak az ő hatókörén kívül eső felületein járhatlan és megtéveszhető. A hadvezér tehetősége minden naivsággal inkompatibilis, mert az a terület, a melyen neki győznie, tehát előbb mérköznie kell, a tulajdonságok minden fajtáját áthatározza. Igénybe van véve a fantáziája és a valóságok iránt kötelező érzéke egyaránt. Matematikusnak is, de pszichológusnak is kell lennie. Kell, hogy merész legyen a koncepcióban, de az aprólékos az ezeryi nyugos gondjától se mentesítheti magát, mert minden kis srófnak rendben kell lennie, hogy az óriási szerkezet kifogástalanul működjék. A szórakozott tudós típus. A szórakozott hadvezér: lehetetlenség, ha egyébként a ragyogó tulajdonságok egész légiója állana is szemben ezzel az egy fogyatékosával.

Annai bizonyos, hogy a hadvezéri tehetség kiválóan értelmi érték. Rendkívüli elme, rendkívüli éberséggel. Tehát ugyanaz a tulajdonság, a mely az államférfi, a diplomata hivatottságá-

nak döntő eleme. A többet észszel, mint erővel elve nem kevésbé törvény a fővezér sátrában, mint a diplomaták irodájában. Túljárni a mások eszén, sehol se oly legnagyobb paranas, mint ebben a két mesterségben. A diplomata a béke hadvezére, a hadvezér a háború diplomatája. A konfliktus örök és a békekötések szakadatlan láncolata maga a béke is. Ezer békekötés háború nélkül sikerül, az ezeregyedik csak háború segítségével, a melyben a hadvezér folytatja a diplomata munkáját rendkívüli tényező bevonásával, de az itt is döntő elem: az értelem szakadatlan érvényesítésével. A nyers erő tömege bizonyára szintén igen súlyos faktor, de hogy mennyire nem döntő az értelmi fölényvel, tehát a hadvezérnek éppen úgy, mint a diplomatának igazi hivatottságával szemben, annak éppen most produkálja, hála Istennek, a mi javunkra, legnagyobb bizonyítékait a történelem. A mi vezéri sátrainkban jobb diplomaták ülnek, mint Grey, Szaszanov vagy Sonnino. Szőlősi Zsigmond.

FORRÁS, MELY EGY GRÁNÁTLÖVÉS HELYÉN PAKADT.

PIHENŐ A LÖVÉSZÁROKBAN.

A GALLIPOLI HARCZOKBÓL. — A harcstérre kiküldött tudósítók felvételei.

A SALÉTROM.

A puskapornak egyik alkotórészét tudvaleg a salétrom képezi. A mellett a lógyapotnak és más robbanó anyagoknak lényeges alkotórésze is a salétromsav, a mely a salétromban fordul elő. Háborút tehát a mai korban csak az az állam viselhet eredményesen, a melynek elegendő mennyiségű salétrom áll rendelkezésére a lópor előállításához.

Azonban a salétrom azok közé a vegyületek közé tartozik, melyek a természetben csak kis mennyiségben fordulnak elő. Régi nedves épületek falán, különösen istállóknál és pinczékben szokott kiviragogni, mint fehér sószzerű anyag, azonkívül némely vidékeken a legelőn. Magyarországon Debreczen, Nagykálló és Alibunár körül vannak ily természetű talajok; azonkívül Perzsiában és Egyiptomban ismeretes az ilyen előfordulás. A régi időkben ezeken a

helyeken söpörgették össze a kivirágzott salétromot, a melyet meg kellett azután tisztítani.

Mikor a lópor használata elterjedt, az így nyert anyag kevés volt a szükséglet fedezésére. Gyártani kezdték a salétromot, még pedig oly módon, hogy a természet gyártja. Állati hulladékokat, — körmököt, szőrt, bőrdarabokat — keverték össze vérrrel és földdel, s az összekevert anyagot kupaczkokba gyűjtve öntötték és korhadni hagyták. A kupaczkok hosszabb idő multán aztán megjelent a fehér kivirágzás, a melyet összegyűjtöttek. Salétrom-szerűeknek nevezték az ily telepeket, a melyek különösen nálunk Magyarországon voltak elterjedve nagyobb számban.

Hogy azonban ily eljárással csak kicsi mennyiségű salétromot lehetett nyerni, azt mindenki elképzelheti. Budapesten a Vármezőn ma is eredeti állapotában látható az a kincstári épület — az úgynevezett salétromház — a mely

elegendő téres volt az egész országban nyert salétrom befogadására. Olyan kicsi épület ez, melyben annyi puskapor sem férne el, a mennyit a mostani időben egyetlen napon elődöznek hadseregünk ágyúi.

Világos tehát, hogy a mai háborút nem lehetne folytatni a mostani arányokban, ha a salétromot más úton nem tudták volna pótolni a hadseregek. Ezt a pótlást a közel múltban első sorban a Chili délamerikai államában felfedezett salétrom telepek szolgáltatták. E telepek, melyeket a múlt század harminczes éveiben kezdtek fejteni több száz kilométer hosszban húzódnak el. Az ott nyert anyag (az úgynevezett chili salétrom) nem azonos ugyan a közönséges salétrommal, de igen könnyen átalakítható ilyenné. A chilisalétrom ugyanis légeny-savból és nátriumból áll, a közönséges salétrom pedig légeny-savból és káliumból.

A Chiliben előforduló telepek elegendők lettek volna arra, hogy a világ puskapor szükségletét övszázadokra biztosítsák. Azonban a chili-salétrom másra is jó, nemcsak arra, hogy emberi életet pusztítsanak vele. Nevezetesen a legjobb műtrágyák egyikét képezi. E miatt azután nagy mennyiségben kezdtek kiaknázni a telepeket. Míg 1850-ben csak 50,000 tonna volt az évi produkció, 1890-ben az már 1 millió, 1911-ben pedig két és fél millió tonnára emelkedett. Rá kellett tehát jönni arra, hogy e telepek, — melyek nagy terjedelmük mellett igen vékonyak — csakhamar ki fognak merülni végleg. A kémikusok ennek következtében azon kezdtek el fáradozni, hogy a chilisalétromot mesterségesen állítsák elő, — még pedig nem a puskaporra, hanem a műtrágyára való tekintettel.

Itt a légeny-sav előállítása volt a punctum saliens. Amde a légeny-sav abból a két elemből van összetéve, a mely földünk légkörét, a levegőt alkotja, vagyis légenyből (nitrogén) és élenyből (oxygén). S már Cavendish észrevette, hogy kicsi mennyiségű légeny-sav keletkezik, valahányszor villamos szikra ugrik át a levegőn. Közel fekvő volt tehát a gondolat, hogy villamosság által levegőből állítsuk elő a légeny-savat, illetőleg annak oly vegyületeit, a melyek megfelelő műtrágyát képeznek. Itt aztán az olesóság lett a főszempont. Mert ha az előállítás sokba kerül és az előállított anyag drágább mint a chili-salétrom, úgy a találmány semmit sem ér.

Arra gondoltak tehát, hogy a legolesőbb erőforrást, a vizesékek erejét használják föl villamosság előállítására, s a villamosságot légeny-sav gyártásra. Ilyenmő eljárásra egy párizsi asszony, Mme Lefebvre kapta az első szabadalmat 1859-ben, de az ő eljárása a praktikus haszon szempontjából nem sokat ért. Jóval később 1901-ben Bradey és Levejoy a Niagara vizesésének erejét próbálták felhasználni erre a célra, de szintén eredmény nélkül. A rákövetkező években aztán többen is megoldották a feladatot; s a légeny-savnak különböző vegyületeit állították elő, melyek műtrágyául alkalmasok.

Az egymásután keletkező ily gyárak, mind vizeséseket használnak föl. Norvégiában oly nagyszabású vállalat is keletkezett, (Rjukanban) mely egymaga száznegyven ezer lóerővel dolgozik. A legutóbbi években keletkeztek ily gyárak Németországban is, nemkülönben nálunk. Trostbergben 15,000, Knapsackban 18,000, a dalmáciai Sebenicóban pedig 40,000 lóerőjű gépek gyártották a háború kiütésekor a légeny-savas vegyületeket.

E gyárak mindegyikét abból a célból alapították, hogy műtrágyát állítsanak elő. De a mint a háború kiütött, azt a légeny-savat, melyet e gyárak produkáltak, azonnal salétrom előállítására használták fel. És ez tette lehetővé, hogy mink és szövetségeseink győzelmesen bírjuk folytatni a mostani háborút. Az első oly nagy gyár, mely levegőből állít elő légeny-savas vegyületeket, csak 1905-ben keletkezett. Ha ezt előzőleg támadták volna ránk mai ellenségeink, alig tudunk volna győzelmesen ellenállani, mert Anglia me akadályozta volna, hogy Chiliből kapjunk salétromot. Oly hamar beállított volna a municzió hiány, hogy nem folytathattuk volna a háborút. Ma pedig kiapadhatatlan bányánk: a levegő. Kiapadhatatlan bányá ez, mert bármennyi légeny-t vonjunk is el a levegőből ilyen cszölokra, az apadás alig lesz az egészhez viszonyítva észrevehető.

ŐRSZEMEK A LÖVÉSZÁROKBAN.

VÉDŐGÁT HOMOKZSÁKOKBÓL.

A GALLIPOLI HARCZOKBÓL. — A harcstérre kiküldött tudósítók felvételei.

FIGYELŐHELY.

CSATATÉR A PODGORÁN.

A DÉLNYUGATI HARCOZTÉRRŐL — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatiszunk felvételei.

DRÓTAKADÁLYOK.

VISZIK AZ EBÉDET.

A DÉLNYUGATI HARCOZTÉRRŐL — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatiszunk felvételei.

A MÁSOK NAPJA.

Regény. (Folytatás.)

Ira Heyking Erzsébet grófnő. — Fordította Kherndl Margit.

— Ez megint egyike az ön kedves mondásainak, Vansittart úr, melyeknél mindig azt képzelem, hogy valami távoli európai őse beszél. Nem találod Te is, — fordult Babyhez, — hogy csipke-jabottra és echarpe-ra emlékeztetnek?

— Oh Aga néni! — kiáltá Baby, szemmel látható tetszéssel nézve Tedre, — én ellenkezőleg úgy látom, hogy Vansittart úrban van valami abból, a mit én rough rider alatt képzelek. Ez sokkal regényesebb is, mint egy rokokó úr, a ki nem tudott okosabbat, mint hogy puderes fejét leüttesse.

— Azonban azt is meg kell ám tanulni, hogyan kell tisztességgel tudással a nyaktárolra lépni, — mondá Pogarell herceg elmerengve, — minden esetre elég szép dolog.

— Midőn Mr. Vansittartot először láttam, a rough rider-ekről alkotott fogalmait igen megközelítette, Baby kontessz — mondá most Brineken. — Én akkor, — már néhány éve annak, — Mr. Ted atyjával, vasuti vonala végpontjára utaztam, a hol épp az én tervem szerint készült hidat építettek. A munkások között mozgalom tört ki és az emberek fenyegető állásban tongtak a vagon körül, a melyben Vansittart és én laktunk. Néhány lövés is esett. Igen meg voltunk szorulva. Ekkor, midőn egy napon megint a főkolompossal tárgyaltunk, hirtelen lovas láttunk felénk vágtatni, egyik kezében puskát lóbázva. Áttörte a tömeget, s legnagyobb esodálkozásunkra a fiatal Tedet ismertük föl benne, a kit atyja a Harvard-collegében biztonságban képzelt.

— No ez egészen természetes volt, — mondá Ted. — Az intézetben az újságban azt olvastam, hogy apa vasuti vonalán vad világ jár s hogy rája lőttek; ekkor azt gondoltam, hogy ha ez másodszer is megtörténne, legyen ott legalább valaki, a ki visszalő. E mellett a régi görögök és rómaiak egészen közönyösek. Így hát eltüntettem. Pénzem szerencsére volt, vasuton utaztam, míg lehetett, azután oda lovagoltam, a hol tudtam, hogy apámnak lenni kell. A legjobb a dologban, hogy kieszközöltem, hogy nem kellett Harvardba visszamennem, hanem gyakorlati dolgok mellett maradtam, a melyek nekem jobban megfelelnek, mint a klasszikus ókor.

— Kitűnő! — kiáltotta Baby ragyogó szemekkel.

— Igen, végtelen kedves lehetett, — mondá Pogarell — az iskolát odahagyni, szociáldemokratákkal verekedni. Nekem is mulatságos lett volna; a hercegi iskolában otthon erre sajnos semmi alkalom sincs, és zsebpénzem sem volt soha elég.

— És azóta maga épít vasuti hidakat? — kérde Baby Tedhez fordulva.

— És milyeneket, — felelt Brineken helyette, — akkorában Ted úr atyja még kikérte tanácsomat, ma azért jöttem, hogy fia legújabb művét megcsodáljam.

Iza otthon maradt, mialatt Mallone grófné Babyvel délután a fogadó órák egész sorozatára kocszított. Este meg egy ebédet, egy zenés estét és egy bált kellett elintéznök és hogy erre erőt gyűjtsön Iza, testvére kis szalonjában a kandalló melletti pamlagra feküdt. A tea-asztal mellette volt és az izzó fahasábok világító fénye megfogódott az ezüst eszközökön és felragyogott a csiszolt kristály eszékén és meiszeni porcellánokon. A víz halkán zümmögött a kátlában és Iza kellemes pihenésben érezte át az óra nyugalmát. Csak néhány villanylámpa volt meggyújtva. Rózsaszínű fátylaik alatt halvány, meleg fényt terjesztettek, a mely kétszerte otthonosan hatott, főképpen ha éles vihar söpörte végig az utcát, vagy zúdult le a kéményen, úgy hogy a szikrák a kandallóban fölesillantak.

Félig behunyva szemmel feküdt Iza és nézte a sok csesebecsét, a mely a kis helyiséget betöltötte; a jó izléstől megkivánt egység minden igénye nélkül álltak ott egészen kedélyesen, különböző hivatalos állásokról regélve, a hogy az a legtöbb diplomata-lakásban lenni szokott. A falak régi damasztal voltak bevonva, abban a kifakult vörös színárnyalatban, a mely az olasz templomok ünnepi fal- és oszlop függönyei

díszét képezi. A falakon keskeny velencei tükrök lógtak és az egyikben a díszhelyet egy arany-szöke asszony képe foglalta el, a melyről Mallone grófnő meg volt győződve, hogy Palma Vecchiótól származik és hogy ő azt hihetetlen olcsó áron vette meg, minthogy az antiquarius nem is sejtette, hogy milyen kincse van. Spanyolországból származtak a rózsafa faliszekrények és a sok titkos fiókkal, teknősbéka berakással és a csavart kis oszlopokkal, a melyeket arany-bronz színű orozslánok koronáztak. A kandalló szélei lencsikkékel voltak díszítve, a melyek valaha egy portugál templom oltárának voltak díszei és egy falernyőn hímzett csipkék voltak bemlyítve, a melyeket Aga Konstantinápolyban fedezett föl és a melyek szent-alakot ábrázoltak byzanci izlésben, azokhoz hasonlóan, a melyek a régi képeken vagy mozaikokon a püspökök dalmitikáját díszítik.

És a mint Iza az itt egyesített különböző dolgokat nézegette, nővérenek élete vonult el szeméi előtt.

Először udvarhölgy volt Aga egy kis udvarnál és ott ismerkedett meg Mallone Frank gróffal, a ki egy bizonyos diplomáciai misszióban járt ott. Iza emlékezett, hogy szülei menyinyire örültek, midőn Aga jegyet váltott vele; maga előtt látta nővére esküvőjét, a melyen ő még mint süldő leánya vett részt. Később

többször jött hír Frank új áthelyezéseiről. Állandó emelkedés volt ez, a rendjelek és kiüntetések szükséges kíséretében; a mellett Agát minduntalan emlegették a lapokban a jótékonsági bazárok és egyéb ünnepélyek alkalmával, a melyeken mindig úgy lépett fel és úgy beszélt, a hogy az épen leghelyesebb és Frank mindenkor állásához a legmegfelelőbb volt.

Iza összehasonlította Aga élete változatos tarkaságát, mely a kis szoba berendezésén ki volt fejezve, saját multjával.

Néhány évvel fiatalabb volt Agánál és mégis úgy tetszett neki, mintha végtelenül szürke út nyult volna el háta mögött. Még csak nem is az volt a benyomása, hogy ő maga járta meg ezt a szürke utat, hanem úgy tetszett neki, mintha egészen esőndben ülve csak nézte volna, hogyan siklott el mellette a hosszú, végtelen szalaghoz hasonló út. Egész természetesen látszott neki, hogy mindenütt a szép fiatal Mallone grófnéról beszéltek, mert a folytonos változás, az érkezés különböző helyekre, a melyeknek Aga mindég új volt, tényleg fiatalnak tartották meg őt. De ha Iza magáról hallott itt Amerikában hasonló megjegyzéseket, mosolyognia kellett. Hát nem tudták, hogy mióta ül ő már észrevétlenül az út mellett?

Igen, egykor neki is más volt a világ! Emlé-

1. Útközben. — 2. Csiszterna.

A DÉLNYUGATI HARCZTÉRRŐL. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvételei.

kezett reá; hogyan ünnepelték mint a saison legszebb leányát egy rövid télen át, hogyan jutott szüleivel egy németországi utazáson Baden-Badenba és hogyan határozták ott el majdnem véletlenül, hogy néhány napig ott maradnak s kimennek Ifezheimbe a nagy futtatásokra. A hírneves lovas, Clam Craven gróf nyerte meg ott az első díjat és azzal együtt Izát is. A sportvilágban, melyről Iza mindig sokat hallott, minthogy édesatyjának magyarországi birtokán nagy lótenyésztése volt, Clam Craven gróf elsőrendű csillag volt. Hogy a tél legszebb leánya és az a férfi, a ki minden versenyterén első volt, vonzótták és meg is találták egymást, az akkor mindenki előtt természetesnek látszott. De Iza ezt ma már nem értette. Rég tudta most már, hogy az életben különözö, egymásra következő emberekké alakulunk át. Akkori énjé, önzetlen szeretetével, ezéljaival, bizalomteljes 17 éves fiatalágával, ma teljesen idegen volt előtte.

Bizalomteljesen! Igen, úgy lépett az életbe, mintha pompás lovaglás lenne, a melyet szilárd gyeptalajon együtt tesz meg az ember; mintha nem lenne sövény, árok, a melyen elbukhat, mintha mindig biztoan el kellene a czélt érni. De a sövények és árok nem soká vártak magukra és Iza egyedül állott előttük.

Az első rövid idő házasságuk után számtalan

ünnepi fényugártól melegítettnek látszott. Iza szerelmes és hiú volt. De később megbetegedett; és akkor férjének hamar elfogyott a türelme, meri még igen fiatal volt és felesége csak egy asszonnyal több volt neki. Így azután nagyon hamar bekövetkezett, hogy Iza többnyire magára maradt és férje másutt, versenyeken, nagy lóvásárokon járt, mindig a sportélet ezer ürügével védekezve. Mialatt férje így szórakozásai után járt és ő otthon feküdt, elkezdett legelőször életében magára gondolni és ekkor, mint elég sokan ő előtte, azt a fölfedezést tette, hogy mindaddig nem ismerte önmagát. Észre vette, hogy férje sportéletre iránti érdeklődése kialudt, mert soha nem rejtett az ő természetében, hanem csakis abban a véletlen környezetben keletkezett, a melyben megismerkedtek. Most látta csak, hogy tulajdonképen arra volt rendeltetve, hogy álmcsodó, gondolkodó asszonnyá váljék, a kit az élet talányai vonzanak, a ki közlést és megértést remélve, nagy vágyat hord szívében az eszményi iránt és a ki született szépség-kereső és szépség-szerető. De megismerte egyidejűleg azt is, hogy a viszonyok nem engedték meg, hogy azzá váljék, a mi rendeltetése volt, mert ez képtelenné tette volna őt mindarra, a mi külföld megmáshatlanul életévé vált. Ekkor, a természetében rejlő nyugodt, kötelességtudó bátorsággal har-

czot kezdett önmaga ellen. Ebraczó tehetségeit, hajlamait, kivált nagy zenei tehetségét, a melyhez mint nagy vígasztalóhoz menekült, mind kénytelen volt önmagába fojtani, mert csak elidegenítették férjétől. Ahogy sok nő egész szellemi életét magasabba emeli, hogy egy férfit kielégítsen, ép úgy neki lejjebb kellett szállítania egyéni értékét, hogy férjének pajtása maradhasson.

E súlyos időben született meg leánykájá, éppen, midőn az atya egy nagy verseny-lovaglásán első nyertes lett. E győzelem emlékére a kis leányt Victoriára névre keresztelték. De a szülők és barátok mindig csak Babynak nevezték őt. Féktelen leány volt ez a kis teremtes, a kire Iza kettős érzéssel tekintett, a mely csodálkozásból és sajnálkozásból állott; csodálatosan határozott volt mindabban, a mi saját lényében gyökeredett és Iza sokszor gondolta magában, hogy ebocsásd meg, hogy oly világba helyeztelek, a hol az, a mi után törekszünk, oly egészen más, mint a minék hisszük.

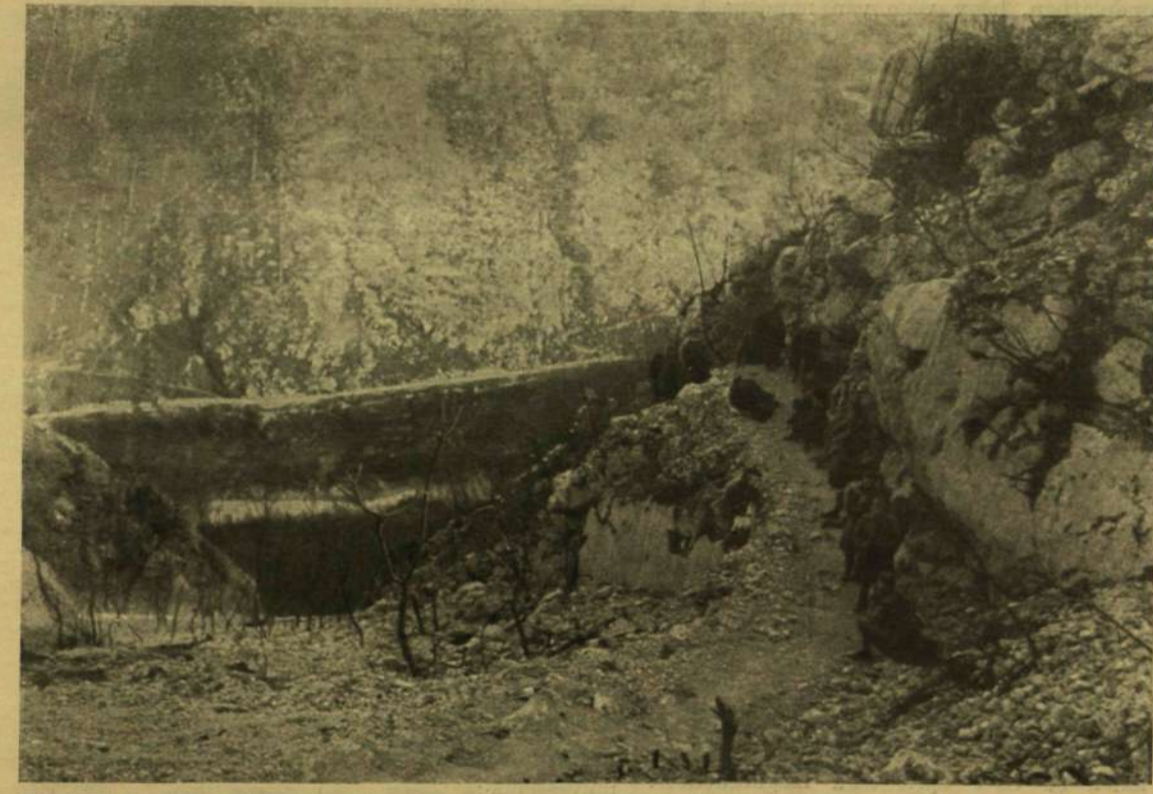
Midőn Iza hosszas betegség után visszatért a világba, idegenül éltán tekintett körül, idegenül kivált férje életében. Érezte, hogy férje elváltozott és sajátágosan nyugtalan lett; de nem tudta, hogy tulajdonképen mi történt vele, nem sejtette, hogy a szerencséje kezdte elhagyni és hogy a versenyfogatások veszteségét játékokban iparkodott visszaszerzeni. Homályosan érezte csak, hogy férje mind messzebbre sodródott el tőle és gyermekétől és sejtette, hogy titkos hatalmak harcolnak ellene. Hogy visszatartsa őt, igyekezett hozzája közeledni és alkalmazkodni. Újra visszanyert egészségével kényszerítette magát, hogy férje életében részt vegyen és kezdte őt mindenhová elkísérni. Ha megtehette, gyermekét is elvitte és sokat, a mit az ezután következő időben látott és túrt, gyermeke miatt viselt el, mert későbbre valamiféle család életet akart neki szerezni, bármily nyomorúságosnak mutatkozott is az.

Néhány évig tartott ez így, a sajátágos trió minden versenyterén ismeretes volt: a férj, a ki mindig nyugtalanabb és idegesebb lett és a ki sehol sem bírta ki hosszabb ideig a szerencsevadászt, a szép fiatal asszony, a ki oly aggodalmasan és szomorúan pillantott a világba és a kis gyermek, a ki legszívesebben az istállóban maszkált, trainereket és jockeyket tegezett és karacsony ajándéku az kérte ki magának, hogy ő is lovagolhasson egyszer egy futtatáson, apa új lován, a Fortuna aranyárga ménen, a mely bizonyosan az első lesz.

Victoria baba az anya mellett állott, a ki aggdóva támaszkodott a kerítéshez, midőn apa a nagy versenyen Fortunát lovagolta. Úgy látszott, mintha tudná az aranyárga mén, mi minden volt koczkára téve, mennyi emberi sorsot vitt, mennyi szerencse és szerencsétlenség függött az ő kitartásától, ugróképességétől, inattól. Soha sem futott még így. Nem volt ez már rendes futás. Olyan volt, mintha lovasa futásba izzó lovat valami rettenetes elől, a mit csak ő látott; úgy tetszett, mintha belékapaszkodott volna, mint az egyedüli megmentőbe, a mely az utána siető balsorsotól megóvhatná őt.

Néhány pillanatig tartott csak, de Izának az életnél is hosszabbnak látszott. Végre mögöttük feküdt a mező. Fortuna vezetett! Iza a kerítésnél csak sötéten sejtette, hogy ez a győzelem férjére nagy jelentőségű. A trainer, a ki mellette állott és a ki sokkal többet tudott, mint Iza, sokkal tökéletesebb képet alkotott magának mindenről; és Baby tapsolt, midőn látta, hogy atyja a többi lovasat megelőzi. Még egy utolsó megerőltetés várt a lóra és lovasára, az utolsó nagy ugrás a gáton át, közvetlenül a tribün előtt. Soha el nem felejtette Iza, hogyan szedte össze a ló utolsó erejét, hogyan ugrott és hogyan látta Iza a levegőben és hogy mi történt azután. Mintha egyszerre elhagyna volna ereje, a ló hátra esett s lovasával együtt bukfenet vetett. Soha el nem felejtette Iza férjének egy pillanat alatt az évek során végig sürranó, segítséget kereső pillantását, mely egy pillanatig ide s tova tévedezett és azután ő rajta és a kis lányon pihenve állapodott meg.

A mi azután következett, szürke fátyllal volt befórtve; hogyan vitték vissza, hogyan multak el végtelen lassúsággal a következő hetek a kis városban, a mely csakis a futtatások alatt vergődött némi jelentőségre és utánuk

1. Isorzo. — 2. Tartalék utban.

A DÉLNYUGATI HARCZTÉRRŐL. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvételei.

TÁBORI MISE.

AKNAVETŐK.

AZ ÉSZAKI HARCOZTÉRREŐL. — Stiglitz Béla főhadnagy felvételei.

azonnal őszi álmába süllyedt. Az első napokban ott maradt még néhány sporttárs; később, midőn az orvosok úgy mondták, hogy még soká tarthat, azok is elutaztak. A beteg megmentésére gondolni sem lehetett, oly szerencsétlen volt az esés; de hetekig eltartott, míg az életerő a betegséggel való küzdelemben felemésztődött. Ha Iza erre az időre visszagondolt, úgy látszott neki, mintha egészen biztosan ő is kapott volna a morfiumból, a melyet férjének adtak be fájdalomi elviselhetővé tételére.

Valóban szüksége lett volna morfiurnra. Sok a mit mindaddig csak homályosan sejtett, a mi ellen készakarva vakszággal védekezett, most mind kérielhetetlen kegyetlenséggel me-redest szemei közé. Az üzleti ügyek és a férje számára érkezett levelek, a melyek most az ő keze közé jutottak, nem hagyhatták tovább kétségben. Megcsalatra és elárulva ott, a hol jobbik énjét áldozta föl, a hol minden nap saját kívánságainak elfojtása volt, a hol mindig újból megalázta magát önmaga előtt, hogy gyermeke előtt a szülőök összetartozásának me-séjét kétséget kizáróan föntarhassa, hol benne mindig élt a remény, hogy férje végül is egy-szer visszafordul és hálás lesz neki, hogy a vissza-térést lehetővé tette... És a lelki bánathoz, megvető sértésekhez, a melyeket most vett észre, anyagi gondok és nehézségek járultak. Anélkül, hogy tudták volna, az utolsó időben látszat-életet éltek, a Fortuna pedig a magas fogadásokkal, a melyek rajta állottak, végső kétségbeesett mentő kísérlet volt. Most lett valóság a régóta nehezen megakadályozott esőd. Iza szülei ezalatt elhaltak, Mallone gróf és grófné abban az időben Japánban tartó-zkodtak. Így a rázúduló életszükségletekkel szem-ben egyedül állott, saját bátorságára utalva. Összeszorította fogait és senkisen sejtette, hogy mit szenved. Miután férje meghalt, anélkül, hogy öntudatát előbb visszanyerte volna, el-adta a versenystállót, eladta az ékszereit, hogy megóvjá neves becsületét, mely gyermekéé volt. Midőn minden rongyon volt hozva és minden ki volt fizetve, nagyon csekély évi járadéka ma-radt neki. Babynak Pomerániában kis birtoka volt, melyet nagyanyjától örökölt és a melyet nem lehetett eladni. Azelőtt Iza sokszor hallotta férjét megvető hangon beszélni a kis birtokról. Most valóságos menedéknél látszott. Soha sem volt ott azelőtt, a mi most különös szerencsénk tetszett, mert így ott nem találhatott kapoc-slatot a múlttal, a mitől jobban félt, mint az is-meretlen jövő borzalmaival.

Így vonult Iza Dusterhusenba, az észak-német falusi magányba, hol idegen volt. Ott élt ő már, mintegy tíz esztendő óta. Irtozott, hogyha visszagondolt a kezdet nehézségeire, kivált az első télre. Hogy hullott akkor a hó! Úgy hitte, hogy sohasem látott ily hótömegeket. Oly állhatatosan hullott, mintha az lett volna a feladata, hogy valamit, a mi tulajdonképen még élt, oly melyre (mesén, hogy soha többé föl ne támadhasson. És Iza úgy érezte, hogy a mit ott eltemettek, az saját életének ifjúsága

volt. Az első időben úgy el volt keseredve, oly undort érzett az iránt, a mit az életből megismert, hogy majdnem kedvét találta abban a gondolatban, hogy vége van mindennek, s hogy mindent el kell temetnie. Ott ült a fagyos ablakok mögött, mint egy légy, a mely pókhál-óban fogódzott meg és egész nyugodtan, fé-lősen meghúzza magát, abban a biztos tudat-ban, hogy úgy sem kerül ki onnan soha többé. A pók, a mely Izát befonta, a reménytelenség volt; a ház egyik ötét szögletében leskelődött és ha Iza megmozdult, hamar előbújít és újabb szákkal fonta körül, hogy meg ne szökhesen.

Így élt Iza teljes magányosságban a vén házban. Nehány szomszédja, a pap, a tanító, különöznök tartották, olyan asszonynak, a ki nem volt képes az északnémet vidéki élet ér-tékét felismerni, a kinek azonban ezt idegen létére annál inkább el kellett nézni, mert szegény özvegy volt, a ki sohasem vigasztalódott férje halála miatt. Ez volt a mondatok, a mely személyéhez fűződött. Mert hisz valamennyien embertársainktól bizonyos czéggel ellátva vándor-lunk az életen végig, s a czéger életünkben a nekik szembeötölő pontokat és vélt sajátságaink-at nevezi meg. Életünknek az az oldala pedig, mely szerint megítélnék és osztályoznák, sok-szor csak látszat, mely mögött a lelki nagy ár-vaság rejtvé marad.

Megszokták Izát öreg asszonynak tekinteni, bár éveken oly fiatal volt, mint bárki más, a kinek az élete épen csak megkezdődött. Rokonai őrizkedtek attól, hogy egyedülletében zavarják; boldogok voltak, hogy nem támasztott igényeket és a világ már annyira megszokta régesrég, hogy egyik szenvedni a másik hibá-ját, hogy senki előtt sem látszott elviselhe-tetlennek, a fiatal asszonyt élvezetemettnék látni. Mallone grófné az időtől kezdve csak eszegény nővéremek nevezte őt, de a sajná-latában mindig valami megrovás is volt. Az em-ber nem megy feleségül olyanhoz, a ki mindent Fortunára helyez.

De a legelső idő elteltével, a melyben Iza mintegy benuult volt, nagy nehezen visszata-pogatózott az életbe. Külöleg léte tovább is egyszínű szürkeségben folyt le, de belsőleg las-san változás ment rajta végbe. Ismét vissza-tért régebbi szokásaihoz és foglalkozásá-hoz és képes volt órákig ismét zongorájánál ülni, álmódóva átsiklani más világokba, melyek a hangok hallatára víziószzerűen suhan-tak el előtte. Felébredt benne újra a bevallat-lan vágy, hogy szabad legyen és részese az ide-gen világnak. De hiszen nem volt szabad. Előbbi életéből hosszú, nagy időre kötelesség ma-radt rá: a gondoskodás Babyról! A felnövekvő leányka anyjának mind több gondolatát fog-lalta el és sok félt aggályt keltett benne. Mert ha Baby a trénerket és jockeyket rég el is felejtette, anyja mégis félelemmel vett észre benne nem egy, aggodalmat okozó örökséget. Több mint gyermekes gondatlanság, eszdála-tos bizalom szerencsés véletlenek, a melyek minden mulasztást helyre üthetnek, lebilin-

cselő természetes bájjal párosítva: az atya természete volt az, a mit Iza leányában újra föleledni látott. Titkos irtozántal érzete, hogy a mult kettőjük mögött áll, mint valami magas szürke fal és árnyékát a jelenre és a jövőre veti. De Iza bátor volt és a neki oly kevéssé rokon természetű gyermekben minden veszé-lyesnek látszó jelenséget leküzdeni igyekezett.

Nem volt ez könnyű, mert a gyermekben ugyanaz az idegesség mutatkozott anyjával szemben, ha egészen öntudatlanul is. Atyjára, a kit csak oly futólagosan ismert, Baby rajon-gással emlékezett vissza, mint egy ragyogó szép emberi lényre; és minél jobban érezte azt, a mit ő anyja gyermekek csekélységük iránti szigorának nevezett, annál inkább dicsőítette gyermekes képzelete a halott emlékét, a kitől schasem hallott megrovó szót.

(Folytatása következik.)

A NAGY HÁBORÚ ALBUMA.

Lapunk mint azelőtt, az idén is dús kiállítá-sú, művészi díszű albumot ad előfizetőink karácsonyi ajándéknak. Az album tartalma ezuttal a háborúval foglalkozik, úgy szövegében, mint rendkívüli művészi értékű képeiben. Kiváló művészeink:

Garay Ákos, Juszkó Bé'a, Pörge Gergely, Vadász Miklós, Zádor István

illusztrációin és **Helbing Ferencz** által készí-tett művészi díszeken kívül

nyolcz pompás mélynyomású műmelléklet

és nagymennyiségű érdekes fénykép, *saját harca-téri tudósítónk* felvételei adják az album illusz-tratív részét, a mely gazdagságával és érté-kével párját ritkítja a magyar irodalomban.

A szöveg a nagy háború hiteles, pontos, jól megírt története 1915 őszéig, haditudósítónk tollából.

Az album úgy, mint régebbi albumaink is, 5 éven, díszes borítékban fog megjelenni, *Juszkó Béla* színesen reprodukált festményével cím-lapján.

Minden előfizetőnk — újevkor belépő új előfizetőnk is — ingyen kapják az albumot, mint lapunk karácsonyi ajándékát.

A jelenlegi súlyos nyomdai munkaviszonyok miatt azonban albumunk nem készülhetett el karácsonyra: ezért némi türelmet kell ol-vasóinkat kérnünk. *Január hó folyamán összes előfizetőnk meg fogják az albumot kapni.*

A HÁBORÚ NAPJAI.

December 29. A besszarábiai határon az oroszok megismételték erős tűzrégi tűzzel bevezetett támadásukat; támadó oszlopaik mindentűt, helyenkint közvetlenül akadályaink előtt összeom-lottak puská és ágyútűzünkben. Borkanovtól ke-letre erősebb orosz csapatok elől néhány biztosító osztagot főállásunkhoz közelebb vontunk vissza. Volhnyában helyenkint ágyúharca. A németek Raggasemnél, Tuckumtól északra meghiúsították egy orosz osztag előretörését. A nyugati harc-téren a francziák előretörése a Hirzsteinon össze-omlott. Este kétezer megtámadták a Hartmanns-weilerkoppon levő visszahódított állásokat s hely-enkint a német árkokba nyomultak. Az első támadás után mindentűt azonnal elűzték őket. Az orosz harc-téren a Sugana-szakaszon a Monte Carbonilén egy ellenséges támadást visszautasított-unk; ugyancsak meghiúsultak az ellenség éjjeli vállalkozásai a Col di Lana vidékén.

December 30. Kelet-Galicziában a harcok ter-jedelmé és hevessége növekedőben van. Az ellen-ség nemcsak a besszarábiai arcvonalon, hanem a Strypa alsó és középső folyásától keletre levő állásaink ellen is intézte támadásait. Előnyomu-lása többnyire már útegeink tüzelésénél meghi-úsult. A hol nem így történt, ott az orosz roham-oszlopok gyalogsági és gépfegyvertűzünkben om-lottak össze. A támadás legészakibb részén, a burkanovi hidtól az ellenség 900 halottat és súlyos sebesültet hagyott hátra 870-en megadták magukat. A Kelet-Galicziában tegnap beszállított foglyok száma meghaladja az 1200-at. Az Ikva és Putilovka mellett helyenkint tűzrégi harcok. A Kormin-pataknál és a Stry mellett csapataink és német csapatok több orosz előretörést vertek vissza. A nyugati harc-téren a németek vissza-foglalták a még franczia kézen maradt árokcsze-keket. Egyébként a harc-téren tűzharcok voltak. Az orosz harc-téren a tiroli harc-vonalon az el-lenség támadási kísérleteit Torbolnél és a Monte Carbonile ellen tüzelésünk meghiúsította. A Tonale-szorostól északra levő lejtőkön az olaszok a geni lobogó védelme alatt akarták megépíteni drót-akadályait, mire tüzelünk rájuk. A doberdói fensíkon élénk aknaharcok. December 29-én reggel egy öt torpedórombolóból és a Helgolande czirkálóból álló flottillánk a Mönche francia tenger-alattjárót megsemmisítette, aztán a durazzo ki-lötőben egy vitorlást és egy gőzöst ágyútűzzel elsüllyesztett és több szárazföldi úteget elhallgat-

tatott két torpedórombolónk aknába ütközött; az egyik, a «Lika», elsüllyedt, a «Triglav» súlyosan megsérült. A tiszték és a legényesek legnagyobb részét megmentették. A «Triglav»-ot elvontatták, de néhány óra múlva el kellett süllyeszteni, mert több súlyos erejű ellenséges czirkáló és torpedó-romboló az egész flottilla visszavonulási útját fenyegette. Flottillánk visszatért a bázisnál szol-gáló kikötőbe. Az ellenséges hajók közül csak a Bristol és a Folmouth típusú angol czirkálókat és a Bonclier típusú franczia torpedórombolókat lehetett világosan felismerni. A délkeleti harc-téren nincs lényeges esemény.

December 31. Strypa-menti arcvonalunk elő-terepe Buczac és Visniovezky közt tegnap is nagy orosz támadások színhelye volt. Az ellen-séges rohamoszlopok ezuttal is összeomlottak a Pfanzer-Baltin-hadsereg tüzeiben. A Strypa alsó folyása mentén és a besszarábiai arcvonalon a legutóbbi harcokban kimerült ellenség tevékeny-sége egyelőre alábbhagyott. Az oroszok veszteségei messze felülmúlják a bukások mértékét. A Kormin-patak és a Stry mentén ismét visszavertünk több orosz előretörést. A nyugati harc-téren csak ágyú-harcok és robbantások. Az orosz harc-téren Tar-boletól délre két alpino-zászlóalj támadását két-szer visszavertük. A délkeleti harc-téren nincs új-ság.

1916. január 1. A kelet-galicziai csata nem csök-kenő hevességgel tart tovább. Tegnap is a Strypa középső és alsó folyása mellett arcvonalunkon volt a harcok súlypontja. Buczacztól északra keletre kora délután elkezdtek működni az orosz tűz-rég tömegei és tüzelésük az esti órákig tartott. Az ellenség ekkor támadásba ment át. Számos hullámban támadó oszlopaik helyenkint négyser-ötször nyomultak előre drótakadályaink ellen, tüzelésünk pusztító hatása alatt azonban mind és mindentűt összeomlott. Az ellenség éjjel a ha-lottak és súlyos sebesülték száznak hátrahagyá-sával 600—1000 lépésnyire levő kiindulási pont-jára vonult vissza. Az oroszok támadásait, a me-lyeket Jasloviecznél, Buczacztól délkeletre és Us-czieczko közelében, a Dnyeszter mellett intéztek, ugyanaz a sors érte, mint a Strypa középső folyá-sánál. A besszarábiai arcvonalon a nap ismét aránylag nyugodtan telt el. Gróf Bothmer tábor-nok hadseregének állásai a Strypa felső folyásánál, valamint a Böhme-Ermolli hadseregszögletnek az Ikva melletti állásai az ellenség tűzrégi tüze alatt állottak. József Ferdinánd kir. herceg had-seregénél szétszórtak egy orosz zászlóalj, a mely

Berestianyától délre előretörést kísérelt meg. A Stry hajlásánál Czartorijisztól északra keletre német és osztrák-magyar csapatok sikeresen rajtaütöttek az ellenséges előőrökön. Kolodjánál, Rafalovkától nyugatra visszavertünk egy támadást. A németek Friedrichstadtnál visszautasították az oroszoknak egy a Duna jegén át intézett támadását. Az arcvonal több helyén ellenséges vadászkezlőit-ményeket és járőröket visszavertek. A nyugati harc-téren nincs lényeges esemény. Az orosz harc-téren az orosz nehéz tűzrégi ismét lövöldözte Malborgett és Wolfsbach községeket. Újév éjsz-káján élénk tüzelést folytatott a Col di Lana ellen. A délkeleti harc-téren a Tara mentén csa-tározás volt.

Január 2. Az ellenség most már a Pfanzer-Baltin hadsereg besszarábiai harc-vonalára ellen is újból megkezdte a támadást. Miután újév éjjelén már kétszer és a rákövetkező délelőttön ugyan-annyiszor hiába kísérte meg, hogy állásainkba benyomuljon, délután egy órakor a toporoutzi erő dítmények ellen újabb erős támadást intézett, a mit a vitéz védők kizárólagosságban visszavertek. Két órával később ugyanazon a területen hat orosz ezred nyomult előre, de azokat is legnagyobb részben újból visszavertük. Csak egyik zászlóal-junk szakaszában nincs még a harc befejeze. Az ellenség veszteségei rendkívül nagyok. Az el-lenség újév reggelén Buczacztól északra keletre Strypa-menti harc-vonalunkat is megtámadta. Ez a tá-madás épp úgy meghiúsult, mint az oroszok elő-retörése egyik Burkanovtól északra keletre levő sán-czern ellen. A Kelet-Galicziában egy hét óta beszállított foglyok száma közel 3000. Dubnától délre és Brestianyánál a Kormin-területen gyengébb ellenséges osztagokat visszavertünk. A németek arcvonaluk különböző helyein előnyomuló gyen-gébb orosz osztagokat visszavertek. A nyugati harc-téren a németek meghiúsították erős angol osztagok kísérleteit, hogy Frelingham melletti áll-ásaiukba benyomuljanak. Hulluchtól északnyugatra robbantó-harcok. Az orosz s a délkeleti harc-téren nincs lényeges esemény.

Január 3. A besszarábiai arcvonalon elke-se-redden folyt tovább a harc. Toporoutz környé-kén az ellenség mindent elkövetett vonalaink szét-robbantására. Minden áttörési kísérlet meghi-úsult derék csapataink vitéz ellenállásán. 850 foglyot ejtettünk. A Stry torkolatánál, az alsó Strypa-nál, a Kormin-pataknál és a Stry mentén az oroz-ok elszigetelt előretöréseit visszavertük. Az északra keleti arcvonal számos helye ellenséges tü-

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
természetes
égyvényes
SAVANYÚVIZ.

DELI BAR
Budapest, V., Wurm-utca 2. sz.
DECEMBER 1-ÉN MEGNYILT.
Modern, valamint kényelmes berendezésé-nél fogva, az eddigi hasonló mulatóhelyi-ségeket minden tekintetben felülmúlja.
Seinház után friss vacsora.
Reggelig nyitva. A kávéházban d. u. 5—7-ig zene.

ÓRÁK
kiváló pontosságú, szabályosra 10 évi jóállás mellett.
EKSZEREK
dívtas és izlées kivitelben.
EVOESZKÖZÖK
szűk és alacsony ártól.
EZÜSTNEMŰEK
és
DISZTÁRGYAK
szigorúan szabott jutányos árakon kész-pérez és előnyös részletfizetéssel fel-tételek mellett beszerezhetők.
BRAUSSWETTER JÁNOS
CHRONOMETER és MŰRÁSNÁL
Alapítástól azóta Székes ki-
1847-ben. **SZEGED.** tántetés.
Több ezer elismert levél. Legújabb
díszes nagy képes árjegyzék
ingyen és kéremre.

LOHR MÁRIA
A főváros első és legrégibb, csipkésített, vegyeltítő és kelmeftető gyári intézete. Telefon: József 2-37.
(KRONFUSZ)
GYAR és FŐZLET:
VIII. BAROSS-U. 85.
Fiókok: II. Fő-u. 27. IV. Ekkü-ut. 6. Keokmótt-u. 14. V. Hírműves-u. 4. VI. Terz-körút 39. Andrássy-ut 16. VIII. József-krt 2.

Fog-Krém
KALODONT
70 Fillér

Gróf Esterházy Terencez
uradalmi pezsgőgyára
Tata
LAKODALMAS. Dem. 566. ALDÓMAS. 2ec. BILIKOM. Extra dry. V. VINNATURE. Brut.
VEZÉR = MÉPVISELŐK RAKPART
GRÖSZ BERNÁT
BUDAPEST
V. RUDOLF-RAHPART 8. Telefon: 44-38.

Hogyan züllött el az orosz hadsereg?
Erről ad számot a Magyar Könyvtár egyik új füzeté, mely közli Vereszajev orosz katonarvos emlékiratait «Az orosz hadsereg züllése az orosz-japán háborúban» címmel. E rendkívül érdekes munkát Ruttkay György fordította. Ára 60 fill. Mindenütt kapható!

zserégi tűz alatt állott. A németek meggyújtották az oroszok járó és vadászulóniményeinek kísérleteit. A nyugati harczterén a németek sikeres nagyobb robbantást végeztek a Labassé-bethunei uton. Az olasz harczterén nincs ujság. A délkeleti harczterén Mojkovacznál elűztünk egy montenegrói osztagot, mely a Tara északi partjára merészkedett át.

Január 4. A kelet-galicziai csata tovább tart. Az oroszok Toporoutnál nagy erővel folytatták áttörési kísérleteiket, ép olyan balsikerral, mint eddig. Az orosz támadásokat mindenütt visszavertük, részben hosszas véres kézitusákban. Különösen elkeseredettek voltak az ember-ember elleni harczok Baranczától keletre a vámbáznál, a hol a 16. számú varasdi gyalogezred újból kitüntette magát. Az Oknától északkeletre és az uszieszkói hídtempnál is meggyújtották az oroszok támadásai, valamint Buczacznál azok a kísérleteik, a melyekkel be akartak hatolni árkaikba. Az ellenség veszteségei roppant nagyok, egy tíz kilométeres szakaszon 2300 orosz holttestet számláltak meg arcvonalunk előtt. Ezer embertől orosz zászlókkal 180 emberrel tértek vissza 800 foglyot szállítottunk be a Buczacztól északra levő területről. A németek harcztereiről nincs nevezetesebb esemény. Az olasz harczterén Dél-Tirolban és a Dolomitokban tüzérégi harczok. Repülőink bombázták az olasz raktárakat Alában. Malborgethet az olaszok nehéz ágyúkkal lötték. A fiitschi medenczében és a Krn-területen is megmozdult az olasz tüzérég. Doljéttől északra csapataink elfoglaltak egy olasz árkot, melyért macacos harcz folyt. Három ellentámadást visszautasítottak. A doberdói fensíkon mindennapos kézigránát és aknaharczok. A délkeleti harczterén nincs ujság.

HALÁLOZÁSOK.

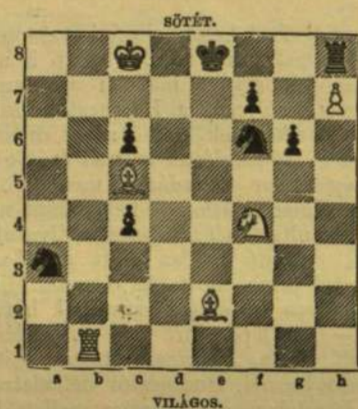
Elhunytak a közelebbi napokban: Fajkúrti és koltjai KÜRTHY SÁNDOR földbirtokos, volt függetlenségi párti képviselő, 86 éves korában, Budapest. — Csányi WOLNHOFER EMIL nyug. vezérőrnagy, 69 éves korában, Miskolcon. — VÁRJASSY ÁRPÁD Aradmegye tanfelügyelője, az aradi kulturpalota igazgatója, 61 éves korában, Aradon. — POPPER MÓN budapesti nagykereskedő, fővárosi törvényhatósági bizottsági tag, a Zion egyesület elnöke, Budapest. — NAGEL BERNÁT a Weiss Manfréd-féle lővőszer- és acélgépgyár igazgatója, Konstantinápolyban. — Ifjabb ZILAHY LÁSZLÓ a

czeglédi állami főgimnázium matematika és fizika tanára, 36 éves korában, Czegléden. — DIESENBERGI SPIEGEL FERENCZ gróf, dragonyosfőhadnagy, az északi harczterén baleset következtében életét vesztette. — KINCSE GYULA kir. tanácsos, főgimnáziumi igazgató, stb. stb. 57 éves korában, Zilahon — Péterszegi KARÁCSONY ZSIOMOND földbirtokos, Hajdu és Bihar vármegyék törvhat. bizotts. tagja stb. 54 éves korában, Budapest. — ÁGOSTON LÁSZLÓ rajztanár 37 éves korában, Ujpesten.

Özv. pókafalvi és kéri KATHONAY KÁROLYNÉ szül. borosjenői Almássy Amália 80 éves korában, Marosvásárhelyen. — Eperjesi SCHOLTZ GUSZTÁVNÉ szül. Sztelohi Arabella, a bányai evangélikus egyházkerület püspökének és budai lelkésznek felesége 67 éves korában, Budapest. — **Özv. KOZMA JÁNOSNÉ** szül. Antal Mária 56 éves korában, Kecskeméten. — **KOSTKA ANTAL** dr. miniszteri tanácsos, jogügyi igazgató felesége szül. Márkus Irma, Budapest. — **KUSTER LÁSZLÓNÉ** szül. Török Rozália 47 éves korában, Győrben.

SAKKJÁTÉK.

2986. számú feladvány Dr. Bayer I.-től.

Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

2981. számú feladvány megfejtése Baumgarten E.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Bd4-f4 g5x4
2. Bd3-d7 stb.

A 2982. sz. feladvány megfejtése Gottschall Hermanntól.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét.
1. Fg1-d4 e5x4 1. ... d6x5
2. Bc5-c1 g5-g4 2. Fd4xe5 t sz.
3. Hf6-g7 f stb. 3. Fe8-d6! stb.

Helyesen fejtették meg: A „Budapesti Sakk-kör” (Budapest). — Hoffbauer Antal (Liptóvár). — Kintzig Róbert (Fakert). — Székely Jenő (Győr). — Bácsi Péter (Budapest).

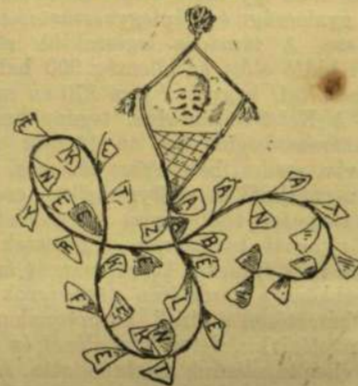
Szerkesztői üzenetek.

Valahonnan messze. Mindennapos dolog, hogy katonák a fronton versekbe próbálják foglalni hazavágyódásukat — szép bizonyosága ez annak, hogy a költészet után való vágy mily mélyen gyökeredzik az emberek lelkében. Kiadni azonban az ilyen verseket, hacsak nem származnak igazi költőtől, lehetetlen volna, mert annyi van belőlük, hogy egészen betöltenék a lapot.

Hőfűvés. Csak a külsőségeket, a jelenségek felszínét látja meg, lényegükből semmit s ezért a novellának nincs magja.

A mulató halál. Nagyon durván és művésziellenül variálja a régi Totentanz-ok motívumát.

KÉPTALÁNY

A «Vasárnapi Ujság» 49-dik számában megjelent képtalány megfejtése: *Esztendőben egyszer volt karácsony.*

Felelős szerkesztő: Hoitsy Pál.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Vármegeye-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

Gyermekeknek

legbiztosabb szep váltó-lak, hűdegelés és számközlés ellen a magyar orvosok által 40 arannyal jutalmazott

Rozsnyay világhírű Chinin-czukorkája és Chinin-csokoládéja

Nem keserű és így gyermekek szívesen veszik. Milféntumi nagy éremmel kitüntetve és főremnyesen véve. A valódi készítmény csomagoló-papírosán Rozsnyay M. névalírása látható. 1 drb ára 12 fill. 25 drb egy dobozban 3 korona.

Kapható minden gyógyszer-tárban. — Készíti a feltaláló: **Rozsnyay Máttyás gyógyszer.** Aradon, Szabadság-tér 8. szám.

TÁROGATÓ!

Jogász tárogató csak 20 K. Ugyanez áno-mabb 25 és 30 K. Rózsafából 50 K-tól feljebb. — Tárogató írtóla ingyen. **WÁGNER „Hanszer-Király”-nál** Budapest, VIII., József-körút 15. Ügyeljen a „Wagner” névre, mert könynyen tévedhet. — Kérje fényképes árjegyzékünket. — Megrendeléskor előleg küldendő.

BEDELÉSNE! SZIVESKEDIÉK LAPUNKRA HIVATKOZNI.

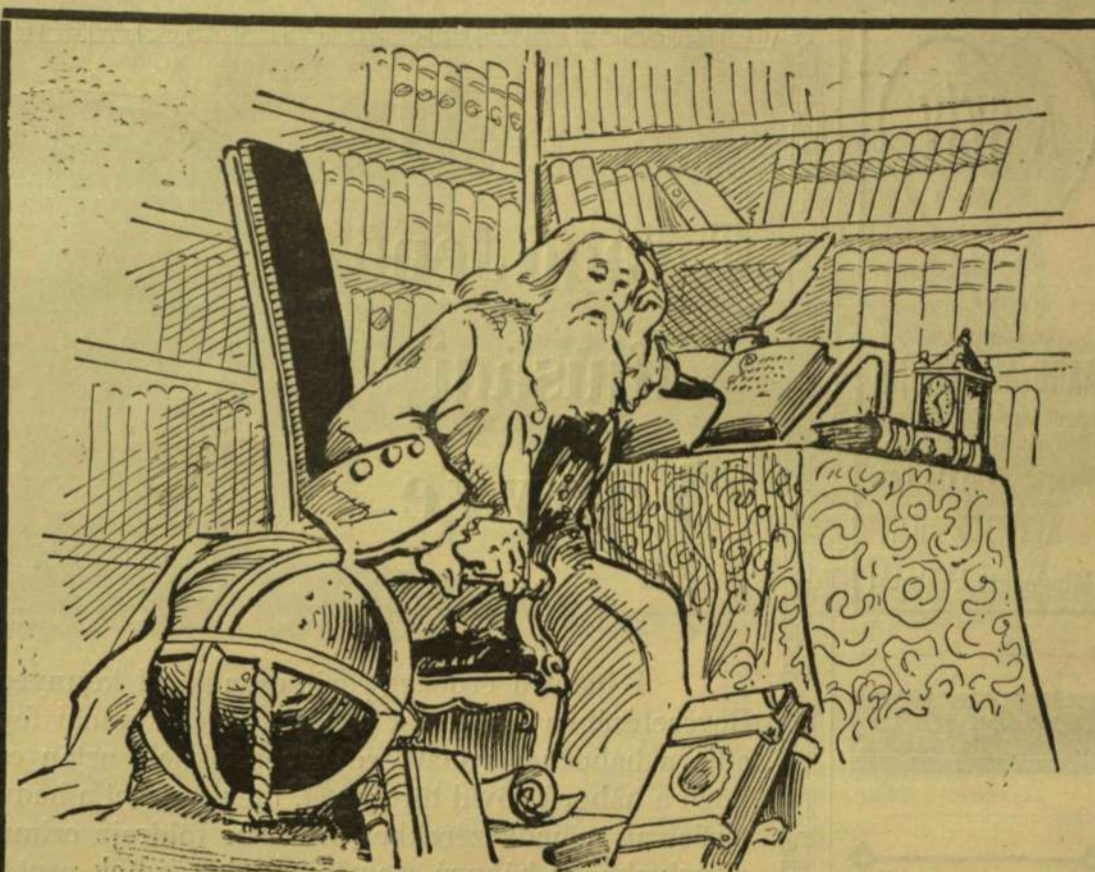
A VÖRÖS KERESZT

(A genfi egyezmény ismertetése).
Irta: **MOLNÁR VIKTOR**
nyug. államtitkár
Ára 60 fillér.

Megjelent a Magyar Könyvtárban.

AZ AËRO

A repüléssel, léghajózással és a motorsportok minden ágával foglalkozó egyedüli magyar folyóirat.
Minden számában érdekes és eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitünő és könnyen érthető népszerű cikkeket tartalmaz.
Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjuság számára külön fenntartott kisrepülőgép (modell) rovata.
Mutatványszámokat a kiadóhivatal szivesen küld Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

TUDÓSOK

törték a fejüket azon, miképpen őrizhetné meg az ember ifjuságát. Évszázadokon át kísérték az örök ifjuság gondolata. De feleletet rá a tudomány nem kapott és az emberiség egy gyönyörű ábránddal lett szegényebb. Ma már megfejtdött a titok!
Mert hiszen mindenki ifjuság, erő és egészség az izmokban rejlik. Ezeket pedig csak tisztában van azzal, hogy ifjuság, erő és egészség egyetlen szer tartja frissen, aczélosan, a

DIANA sósborszesz

A valódi Diana sósborszesz úgy külsőleg bedörzsölésekre, mint belsőleg czukorra vagy vízbe cseppentve, használható. Rögtöni fájdalomcsillapító, frissítő, hűsítő házszer. Első segítése a házban.

Ára **60** fillér.
Főelárusító: Diana Kereskedelmi Részvénytársaság eladási osztálya Budapest, V., Nádor-utca 6. KAPHATÓ MINDENÜTT

NIMRÓD

Képes vadászati és versenysport ujság.
Minden számában sok érdekes vadászati fénykép-felvételeket közöl. Szakszerű cikkeiket ismert íróink írják. Rovataiban minden vadászati ügyben felvilágosítást kap az olvasó és az összes bérbeadó vadász-területek árverésének idejét közli.
A díszesen kiállított lap havonként háromszor jelenik meg és előfizetési ára félévre 6 kor.
Mutatványszámot a kiadóhivatal szivesen küld Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Németország havonként több mint egy millió könyvet küld katonáinak a frontra; ez a német erő és energia magyarázata. Kövessük a németek példáját!

Magyar Könyvtárt Küldjünk a frontra!

A MAGYAR KÖNYVTÁR fizeteli ügy tartalmuk értékeinél, mint zsebkiaadás formájuknál fogva nagyon alkalmasak a frontbeliek szórakoztatására.

A legnépszerűbb magyar irodalmi vállalatból, a Magyar Könyvtár-ból kiadóczég hétféle sorozatot állított össze, melyek mindegyike más-más hangu és irányu elbeszélő munkákat tartalmaz.

10 füzet tábori csomagolásban 3 korona.

1. sorozat szerzői: Ambrus. Biró, Bródy, Lakatos, France, Heltai, Maupassant, Prévost, Provins, Salten.
2. sorozat szerzői: Bársony, Berczik, Hegedüs, Jókai, Lőrinczy, Mikszáth, Móricz, Szikra, Sas, Sebők.
3. sorozat szerzői: Bourget, Csehov, Daudet, Dickens, Flaubert, Gorkij, Ignóty, Kabos, Kóbor, Révész.
4. sorozat szerzői: Barnum, *Futrelle, *Doyle, *Poe, Renard, Wells, Doyle.
5. sorozat szerzői: Benedek, Flaubert, Herczeg, Kafka, Lagerlóf, Lux, Musset, Ouida, Rezek, Tóth.
6. sorozat szerzői: *Godfrey Hall, *Sipulusz, *Molnár, *Provins, *Habberton.
7. sorozat tartalma: *Zeppelin, *Hindenburg, *A Hadiflottáról, *Ausztria-Magyarország hadserege, *Hadseregünk megalakulása és bölcsőora.

Minden sorozat 10 füzetet tartalmaz. Bármelyik sorozat ára tábori csomagolással együtt 3 korona.

Magyar Könyvtár tábori csomagban készen kapható!

Megrendelésnél elég a sorozat számát jelezni. Vidéki megrendelőknél e'ég, ha a címzendő pontos tábori címét közlik, és 3 koronán kívül 20 fillért postaköltségre küldenek. E sorozatok bármelyike megrendelhető:

Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) részv. -társ. könyvkereskedésében Budapest, VI., Andrásy-út 21, és minden könyvkereskedőnél.

Az első sorozat egyedül elbeszélést 62 tartalmaz 3 K-ba és 3 kerül.

A SZÍV

a címe

AAGE MADELUNG
egyik legjobb elbeszélésének. Megjelent a Magyar Könyvtárban.

Ára 60 fillér.

Mindenütt kapható!

Olvassa a
hirdetéseket

MAGYAR KÖNYVTÁR

Az 1870—71-diki

**NÉMET-
FRANCZIA
HÁBORÚ**

teljes leírása

Dr. MIKES LAJOS-tól.

Ára 60 fillér.

Megrendelhető:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél Budapest, VI. Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésnél.

ISMERETTERJESZTŐ KÖNYVTÁR

- Korunk találmányai. Irta Archibald Williams. Átdolgozta Szilárd Richárd. Kötve 8. —
- Modern bányászat. Irta Archibald Williams, ford. Réz Géza. Kötve 8. —
- Ujkori híres utazók. Irta Archibald Williams. Átdolg. Mikes Lajos. Kötve 8. —
- Küzdelem a levegő meghódításáért. Irta Charles C. Turner, fordította Fröblich Károly. Kötve 8. —
- A modern kémia. Irta Philip C. James dr., ford. Unger Emil dr. Kötve 8. —
- A modern technika nagy alkotásai. Irta Archibald Williams. Átdolgozta Péter Jenő. Kötve 8. —
- A modern gyáripár. Irta Charles R. Gibson, ford. Balázs Pál. Kötve 8. —
- Modern geológia. Irta E. S. Grew, ford. Balleneger Róbert. Kötve 8. —
- A modern villamosság. Irta Charles R. Gibson, ford. Hajós Rezső. Kötve 8. —
- A primitív ember hajdan és most. Irta Elliot Scott, fordította Schöpflin Aladár. Kötve 8. —

Megrendelhető:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél Budapest, VI. Andrassy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.

Faragó Jenő ifjúsági könyve

Kis mesék a nagy háborúból.

A háború érdekességeit mondja el könnyed, vonzó formában az ifjúság számára. Bevezetésében tájékoztat a háborús és katonai fogalmakról, — valóságos kis lexikonát adja a háborúra vonatkozó ismereteknek, aztán egy kis fiú háborús naplója alakjában közli a háború rövid történetét, megismerteti a hadviselő államok uralkodóival, kormányfőiről, a hadvezérekkel, háborús földrajz című szakaszában szól a főbb helyekről, a melyeknél a háború eseményei lejátszódtak, azután háborús meséket mond el prózában, versben, s a végén egy kis háborús anthológiát ad, jeles költők műveiből gyermekeknek való kedves verseket. A szép könyvbe Gergely Imre rajzolt szép képeket. Ára 3 K.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Bpest, Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

A 7-**IK**

füzete jelenik meg a **Világháború Naplójának**. A Magyar Könyvtár új sorozata. — Tartalmazza az 1915-iki májusi harcztéri eseményeket.

A cikkeket irták:

Paul Goldmann, Heltai Jenő, Nagy Endre, Pásztor Árpád.

Megrendelhető: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t. Bpest, Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Rendelésnél
szíveskedjék lapunkra
hivatkozni.

A Magyar Könyvtár AMATEUR KIADÁSA

64
elbeszélés.10
kötetben.

Minden füzet külön kötésben, aranyozott színes címlappal van ellátva. A tíz kötet egy tokban van.

Ambrus
Heltai
Kafka
Kóbor
Krúdy
Lakatos
Molnár
Sebők
Szini
Szöllösi

Tíz magyar író és elbeszélő munkáját tartalmazza, igen izléeses kiállításban. Ajándékozáásra nagyon alkalmas

ÁRA 6 KOR.

Megrendelhető:
LAMPEL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM
és minden könyvkereskedésben.

3. SZ. 1916. (63. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JANUÁR 16.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A *Világhírnévkönyv-vel
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg
határozott viteldij is eszolandó.

TÖRÖK GYALOGSÁG TÁMADÁSA GALLIPOLI FÉLSZIGETEN. — A harcztérre kiküldött tudósítók felvétele.